Příprava obyvatel na mimořádnou událost nebo krizovou situaci ve městě Břeclav

Filip Tuček

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	**Filip Tuček**
Osobní číslo:	**L17222**
Studijní program:	**B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor:	**Ochrana obyvatelstva**
Forma studia:	**Prezenční**
Téma práce:	**Příprava obyvatel na možný vznik mimořádných událostí a krizových situací ve městě Břeclav**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši na dané téma.
2. Zmapujte zdroje ohrožení v dané oblasti.
3. Navrhněte možné formy a metody přípravy obyvatelstva na vznik možných mimořádných událostí a krizových situací ve městě Břeclav.

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
2. HYLÁK, Čestmír a Ján PIVOVARNÍK. Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016. ISBN 978-80-87544-18-1.
3. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Kyselák, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. listopadu 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2020**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Filip Tuček

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou přípravy obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace. Práce se dělí na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je popsána historie výchovy obyvatelstva, právní rámec a rešerše dostupných zdrojů. Dále je definován pojem mimořádná událost, krizová situace a úkoly ochrany obyvatelstva. Praktická část obsahuje popis rizik ve městě Břeclav. Také obsahuje způsob vzdělávání jednotlivých skupin obyvatelstva. V poslední řadě je zde návrh na provedení vzdělávací přednášky.

Klíčová slova: krizová situace, mimořádná událost, ochrana obyvatelstva, příprava, vzdělávání

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the issue of preparing the population for emergencies and crisis situations. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part is focused on description of the history of education of the population, the legal framework and a search of available resources. Furthermore, the term emergency, crisis situation and tasks of population protection are defined. The practical part contains a description of risks in the city of Břeclav. It also contains the method of education of individual groups of the population. Lastly, there is a proposal for an educational lecture.

Keywords: crisis situation, emergency, population protection, preparation, education

Tímto bych chtěl vyjádřit poděkování panu Ing. Janu Kyselákovi, Ph.D., vedoucímu práce za cenné rady a trpělivost při konzultacích v průběhu vypracování bakalářské práce.

Také bych rád vyjádřil poděkování mé rodině, která mne podporovala při zpracování bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD **9**
I TEORETICKÁ ČÁST **11**
1 HISTORICKO-PRÁVNÍ VÝCHODISKA ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY **12**
1.1 HISTORICKÁ VÝCHODISKA 12
1.2 PRÁVNÍ VÝCHODISKA 14
1.2.1 Definice pojmů 15
2 REŠERŠE DOSTUPNÝCH INFORMAČNÍCH MATERIÁLŮ **17**
3 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST A KRIZOVÁ SITUACE **22**
3.1 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST 22
3.2 KRIZOVÁ SITUACE 23
3.3 ÚKOLY OCHRANY OBYVATELSTVA 25
3.3.1 Varování a vyrozumění 26
3.3.2 Ukrytí 26
3.3.3 Evakuace 27
3.3.4 Individuální ochrana 28
4 DÍLČÍ ZÁVĚR **29**
II PRAKTICKÁ ČÁST **30**
5 ZDROJE OHROŽENÍ V MĚSTĚ BŘECLAVI **31**
5.1 PŘÍRODNÍ HROZBY 31
5.1.1 Povodeň 31
5.1.1.1 Přirozená povodeň 32
5.1.1.2 Zvláštní povodeň 33
5.2 ÚNIK NEBEZPEČNÝCH LÁTEK 33
5.3 HAVÁRIE 36
5.3.1 Dopravní havárie 36
5.3.2 Železniční havárie 36
5.3.3 Letecká havárie 37
5.4 KRIMINALITA, ŠKODLIVÁ LIDSKÁ ČINNOST 37
6 MOŽÉ ZPŮSOBY PŘÍPRAVY JEDNOTLIVÝCH SKUPIN OBYVATELSTVA **38**
6.1 ZÁKLADNÍ A STŘEDNÍ ŠKOLY 38
6.2 PRODUKTIVNÍ OBYVATELSTVO 39
6.2.1 Předávání poznatků od potomků 39
6.2.2 Školení v zaměstnání 39
6.2.3 Vzdělávací spoty v rádiu a televizi 39
6.3 PŘÍPRAVA SENIORŮ 40
7 PŘÍPRAVA NA VZNIK MU A KS U VYBRANÉHO SUBJEKTU NEBO INSTITUCE **42**

ZÁVĚR **44**
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY **45**
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK **48**
SEZNAM OBRÁZKŮ **49**
SEZNAM TABULEK **50**

ÚVOD

Lidé si od pradávna chrání svůj majetek a život. Nejdříve se jednotlivci vázali do společných komunit, aby byly schopni se bránit vnějšímu napadení. Postupem času zjistili, že nebezpečí nepřichází jenom zvenčí, ale také zevnitř těchto komunit, jako následek každodenních činností. Bylo potřeba se na toto nebezpečí připravovat. Nejdříve pouze předáváním zkušeností „z otce na syna“, avšak postupem času se toto předávání informací stávalo organizovanější a cílenější. Lidé zaznamenávali zkušenosti do knih a příruček, které se dále šířily mezi obyvatelstvo k prostudování. Jednotlivé vlády a organizace také vypracovávaly plány na přípravu jednotlivých skupin obyvatelstva.

Mezi mimořádné události řadíme události, které ohrožují životy, zdraví a majetek. Například požár, povodeň, bouřky a vichřice nebo havárie s únikem nebezpečných látek. Tyto události nás provází při každodenním životě. Nemůžeme se jim zcela vyhnout ani je dokonale předvídat. Avšak můžeme se na ně připravit. Jak říká lidová moudrost: “*Kdo je připraven, není ohrožen*“. Taková příprava spočívá v získávání vědomostí o působení různých vlivů. Také je důležité vypracovat určitý scénář nebo plán, jak postupovat při konkrétní situaci. Například při havárii s únikem nebezpečné látky je důležitá ochrana před účinky těchto látek, ukrytím nebo evakuací z ohroženého prostoru.

Krizová situace je mimořádná událost, nebo nebezpečí, při kterém je vyhlášen krizový stav. Krizové situace dělíme na způsobené lidskou činností, například havárie anebo společenské a ekonomické krize. Další jsou zapříčiněné přírodními vlivy. Spadají sem živelní pohromy a hromadné nákazy. Průběh a následky těchto krizových situací bývá závažnější kvůli velkému rozsahu působení. Při těchto situacích je důležitá připravenost a plánování a také zmírňování následků. Po skončení každé krizové situace je potřeba vrátit stav objektů a společnosti do běžného stavu.

Cílem bakalářské práce je na základě zmapování zdrojů ohrožení ve městě Břeclav navrhnout možné formy a metody přípravy obyvatelstva na vznik možných mimořádných událostí a krizových situací.

V rámci zpracování bakalářské práce byly použity tyto metody:

Obsahová analýza je rozbor zkoumaných dokumentů na jednotlivé části, který vede k podrobnějšímu poznání problematiky a usnadnění poznání jevu jako celku.

V rámci teoretické části bakalářské práce byla využita při zpracování dat z odborné literatury, zákonů a platných vyhlášek.

Nestrukturovaný rozhovor nemá předem určenou strukturu. Čili není předem stanoveno pořadí, povaha či množství otázek.

V rámci praktické části byla metoda využita při rozhovoru s příslušníkem Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje HZS. Tento rozhovor pomohl se stanovením zdrojů ohrožení ve městě Břeclav.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORICKO-PRÁVNÍ VÝCHODISKA ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Pro správné pochopení problematiky a lepší orientaci je nutné znát její postupný historický vývoj a zdokonalování v průběhu dějin. Tento vývoj vždy reagoval na momentální požadavky. Již od pradávna se lidé snažili předcházet a připravovat se na hrozící škodlivé události. Nejdříve se každý připravoval sám na základě vlastních zkušeností. Postupně ale začali lidé střádat vlastní zkušenosti a ty cíleně předávali dál. Toto předávání zkušeností a vzdělávání byla více organizována a podporována státními i nestátními organizacemi.

1.1 Historická východiska

Od vzniku samostatné Československé republiky do počátku druhé světové války prošlo formování a vnímání branné výchovy třemi důležitými etapami, které byly nezbytné pro vývoj této oblasti. Toto formování a vývoj chápání branné výchovy bylo zapříčiněno politickým vývojem v okolí nového státu a postupným vývojem dostupných technologií. Na tento vývoj a situaci bylo potřeba reagovat nejenom snahou udržet krok ve vývoji technologií, ale také v oblasti přípravy obyvatelstva na situace, které mohli reálně nastat.

První etapou bylo období dvacátých let dvacátého století. Toto období se po celém světě vyznačovalo dvěma protichůdnými názory veřejnosti. Na jedné straně veřejnost zamítala jakékoliv spojitosti se vším vojenským nebo vším, co připomínalo válku. Na druhé straně zde narůstalo nové válečné nebezpečí. Z toho pramenily pacifistické tendence na jedné straně a na druhé straně se představitelé jednotlivých států snažili o předvojenskou přípravu skrytou za péči o tělesný rozvoj obyvatel. Z výuky vymizely určité snahy předvojenské výchovy mládeže. [1], [2]

Druhá etapa začíná počátkem třicátých let. Neboť třicátá léta se vyznačují tím, že se k moci dostávaly totalitní režimy, které zastávaly militantnější názory a postoje, než tomu bylo u států ležících na demokratických základech. K moci mnoha států se rychle dostávají různé fašistické strany neskrývající snahy militarizovat mládež. V této době se začalo rýsovat ohrožení suverénnosti a samostatnosti ČSR režimem, který by nastolen v sousedním Německu a jehož myšlenky hlásal Adolf Hitler a jeho přívrženci. Kvůli těmto událostem vyvstaly potřeby účinné předvojenské výchovy nejen mládeže, ale celého obyvatelstva. Vyvstal požadavek branné výchovy. Důležitým, a dá se říci jediným šiřitelem brannosti, se po roce 1933 staly školy. [1]

Třetí etapa vývoje branné výchovy započala po roce 1935. Touto dobou se evropský fašismus projevoval neskrývanou agresí a svět spěl k nové válce. Armáda, tělovýchovné jednoty a školy se začaly vracet k Tyršovým myšlenkám a snažili se je upravit a rozvinout. Na bezprostřední ohrožení republiky vláda reagovala, kromě jiného i zavedením několika zákonných norem. Z nichž nejdůležitější je zákon 184/1937 Sb., o branné výchově. Tento zákon stanovil účel, obsah, rozsah branné výchovy, povinnosti občanů k branné výchově a dále úkoly organizací a organizaci branné výchovy. Branná výchova se stala povinnou součástí výuky žáků a studentů všech veřejných škol. [1]

Po ustanovení Protektorátu Čechy a Morava, kdy nově vzniklý státní útvar byl pouze loutkovým státem nacistického Německa, dne 15. března 1939 byly zničeny všechny spojitosti s výukou branné výchovy, byly také zrušeny příslušné právní normy a nařízení úřadů.

Na výuku branné výchovy se navázalo na přelomu čtyřicátých a padesátých let, kdy začala propukat takzvaná studená válka. Jednalo se o dobu, kdy se Svět rozdělil na dvě části. Na západní, kterou spojovala myšlenka demokracie a východní, kterou spojovala myšlenka socialismu. Vzájemně docházelo mezi těmito „světy“ k různým přím a tahanicím. Svět se nacházel na hraně nového ozbrojeného konfliktu a na tuto situaci bylo potřeba reagovat. Proto se po právní stránce branná výchova zakotvila do Ústavy Československé republiky ze dne 9. května 1948, kdy se v § 34 uvádí: *„Každý občan je povinen účastnit se branné výchovy“*. [3] Bylo však nutné přebudovat koncepci branné výchovy a tak byl vydán zákon č. 92/1951 Sb., o branné výchově. Počátkem padesátých let se do škol zavedl předmět předvojenská výchova. Pod vlivem zlepšení mezinárodní situace se v roce 1957 předvojenská výchova na školách zrušila a byl zaveden kurz všenárodní přípravy k civilní obraně. [1]

V polovině let šedesátých vyvstal problém masivního rozšíření zbraní hromadného ničení a jejich dalekonosných prostředků. Vyvstaly nové hrozby a bylo potřeba předělat koncepci branné výchovy. Zpočátku byla branná příprava součástí tělesné výchovy, později byla na středních školách a některých základních školách nahrazena samostatným předmětem. [1]

19. března 1971 bylo přijato usnesení o jednotném systému branné výchovy obyvatelstva ČSSR, které stanovilo cíl, obsahovou koncepci a systém branné výchovy. V souvislosti s vydáním jednotného systému branné výchovy byl vydán nový zákon č. 73/1973 Sb., o branné výchově. V rámci výuky se prohlubovala spolupráce jednotlivých škol s výbory

Svazarmu, Československým červeným křížem a jednotlivými vojenskými útvary. Výuka probíhala až do roku 1991, kdy byl zákonem č. 217/1991 Sb. zrušen. [1], [4]

V rámci výuky branné výchovy byla pořádána různá cvičení (branná cvičení) zaměřená na evakuaci, užití prostředků individuální ochrany, zdokonalování fyzické zdatnosti a kondice apod. Tato cvičení byla rozdělena na místní, okresní, krajskou a celostátní úroveň. Na těchto cvičeních se ve větší či menší míře podílela armáda. Nutno podotknout, že branná výchova se zaměřovala převážně na ochranu pro případ vojenského napadení. Avšak v rámci této přípravy docházelo také k výuce první pomoci a podobných dovedností, které můžou být užity i v případě vzniku mimořádné události. [5]

Také každý podnik měl své oddělení civilní obrany, které organizovalo školení zaměstnanců. Toto oddělení zodpovídalo také o udržování prostředků individuální a kolektivní ochrany (plynové masky, protichemické obleky apod.).

Po roce 1991 nebyla výuce branné výchovy věnována pozornost a dá se říci, že jedna celá generace nebyla řádně vzdělávána a připravena na ochranu před mimořádnými událostmi, které v běžném životě hrozí a se kterými se mohli setkat. Na konci 90. let 20. století byly vybrány určité okruhy témat týkající se ochrany obyvatelstva zařazeny do vzdělávání, avšak pouze okrajově a nebyl vyhrazen prostor a samostatný předmět.

Po povodních roku 2002 došlo k přesnému stanovení obsahu a rozsahu výuky. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vydalo v roce 2003 pokyn k začlenění výuky ochrany člověka za mimořádných situací. V rámci tohoto pokynu byl stanoven požadavek na začlenění šesti vyučovacích hodin za školní rok, ale o zařazení výuky rozhodoval ředitel každé školy.

V roce 2013, po zavedení rámcových vzdělávacích programů, jako nového způsobu vzdělávání se situace zlepšila. Začlenila se do výuky ve větším rozsahu problematika ochrany obyvatelstva. Hlavní důraz je položen na skutečnost, že tuto problematiku mají vyučovat samotní učitelé. Avšak je potřebné, aby byli učitelé odborně připraveni a proškoleni. Za tímto účelem pořádá HZS školení. Také Národní institut dalšího vzdělávání připravuje různé kurzy. [4]

1.2 Právní východiska

Oblast přípravy obyvatel na mimořádnou událost a krizové situace je zanesena v řadě právních norem. Od zákonů, jako nejvyšších právních norem až po usnesení vlády.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

§ 15, odst. 4	*„Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Za tímto účelem organizuje jejich školení.“* [6]
§ 25	*„Fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva a na poskytnutí instruktáže a školení ke své činnosti při mimořádných událostech.“* [6]

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

§ 21 a, odst. 2	*„Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby způsobem v místě obvyklým s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.“* [7]
§ 15, odst. 4, písm. a	*„Hasičský záchranný sbor kraje seznamuje obce a právnické nebo fyzické osoby na jejich žádost s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.“* [7]

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

§ 29 odst. 1 písm. n	*„Obec v samostatné působnosti na úseku požární ochrany organizuje preventivně výchovnou činnost.“* [8]

1.2.1 Definice pojmů

Mimořádná událost

Zákon *č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému* definuje mimořádnou událost jako: *„škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“* [6]

Krizová situace

Podle zákona *č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému*, se krizovou situací rozumí: *„narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je **vyhlášen** stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení stát.“* [6]

Ochrana obyvatelstva

Ochranou obyvatelstva se rozumí plnění úkolů podle Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů. Mezi tyto úkoly patří zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva. [9]

Integrovaný záchranný systém

Pojem integrovaný záchranný systém je označení koordinovaného postupu jeho složek při přípravě na mimořádnou událost, nebo při provádění záchranných a likvidačních prací. [9]

Preventivně výchovná činnost

Preventivně výchovnou činností se rozumí: *„souhrn technických a provozních opatření a činností zaměřených na obyvatelstvo z důvodu předcházení nežádoucím jevům nebo jejich zmírnění, prostřednictvím předávání informací o charakteru ohrožení, o možném vzniku mimořádné události a pro sebeochranu a vzájemnou pomoc, k ochraně životů, zdraví, majetku a životního prostředí při nastalé mimořádné události.“* [10]

2 REŠERŠE DOSTUPNÝCH INFORMAČNÍCH MATERIÁLŮ

Literatura:

ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. 1. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-866-4012-4.

Autoři se v knize, jak již název napovídá, zabývají historií ochrany obyvatelstva. Přehledně a vyčerpávajícím způsobem popisují jednotlivé etapy vývoje ochrany obyvatelstva spolu s právním rámcem, povinnostmi organizací a dalšími východisky. V příslušných časových etapách popisují přístup k individuální i kolektivní ochraně, ale i způsob vzdělávání osob.

LINHART, Petr. Některé otázky ochrany obyvatelstva. 1. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2006. ISBN 80-704-0854-5.

Autor knihu rozdělil do tří celků. Ochrana obyvatelstva, Integrovaný záchranný systém a Vybrané otázky z krizového řízení. Celek ochrany obyvatelstva je popsán včetně historických východisek, příslušné legislativy, ale i způsob spolupráce s armádou, přeshraniční spolupráce a porovnání přístupu k ochraně obyvatelstva ve strukturách NATO a Evropské unie. Také nabízí pohled na řešení této problematiky ve vybraných zemích Evropy. Celek IZS autor popisuje včetně historických a legislativních rámců, popisu základních a ostatních složek IZS. Také je zde pohled na řešení problematiky IZS ve vybraných Evropských zemích. V posledním tematickém celku autor jasně popisuje vybrané otázky. Například úlohu státu v ochraně obyvatelstva, nebo například jednotlivé plány v této oblasti.

HYLÁK, Čestmír a Ján PIVOVARNÍK. Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016. ISBN 978-80-87544-18-1.

Kniha je rozdělena na dva tematické celky. První celek se nazývá individuální ochrana. V úvodu tohoto celku autoři popisují historické aspekty, legislativní rámec a definici jednotlivých způsobů individuální ochrany. Druhý celek se nazývá kolektivní ochrana. V této části autoři popisují jednotlivé možnosti kolektivní ochrany, popisují rozdělení úkrytů a aspekty budování improvizovaných úkrytů.

ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra RŮŽIČKOVÁ. Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. 1. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-169-9.

Tato kniha je rozdělena do tří navazujících oddílů. První oddíl pojednává o historickém a právním rámci ochrany obyvatelstva. Konkrétně se zabývá popisem Mezinárodního humanitárního práva, historií ochrany obyvatelstva, popisem jednotlivých koncepcí ochrany obyvatelstva a popisem bezpečnostních hrozeb. Druhý oddíl, který autoři vnímají jako stěžejní, se zabývá opatřeními ochrany obyvatelstva. Tedy popisem jednotlivých úkolů a způsobů provedení. Ve třetím, posledním, oddíle se autoři věnují oblasti realizace a zabezpečení ochrany obyvatelstva. Pojednávají zde o organizaci samotné ochrany obyvatelstva, preventivně výchovnou činností (historie, jednotlivé projekty a příprava odborníků). Dále se zabývají plánováním materiálních a finančních zdrojů a činností ochrany obyvatelstva při vojenském napadení.

MARTÍNEK, Bohumír. Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-866-4008-6.

Autor knihu rozdělil do témat. Každé téma obsahuje popis spolu s otázkami pro děti a pracovní listy. Obsahem příručky jsou i písemné testy na jednotlivé kapitoly. Příručka také obsahuje doporučenou literaturu k hlubšímu pochopení jednotlivých témat.

Právní předpisy a jiné dokumenty:

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon definuje systém IZS, stanovuje jeho složky a působnost. Dále také práva a povinnosti subjektů v přípravě na mimořádné události a v případě záchranných a likvidačních prací.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon obsahuje výklad a definici pojmů krizového řízení, charakteristiky krizových stavů a podrobnosti krizových opatření.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Jedná se o stěžejní zákon požární ochrany. Stanovuje úkoly a povinnosti subjektů, jakož i povinnost obce organizovat preventivně výchovnou činnost.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem 2030.

Obsahem koncepce ochrany obyvatelstva je v první řadě popis a poslání ochrany obyvatelstva. Ve druhé řadě obsahuje analýzu současného stavu, včetně výchovy a vzdělávání. Ve třetí řadě pojednává o vrcholových strategických cílech a prioritách. Ve čtvrté řadě je řešena koncepce významných oblastí, jakým směrem by se měli ubírat. Včetně návrhů jak zlepšit oblast výchovy a vzdělávání. V poslední řadě popsány úkoly pro realizaci stanovených priorit a závěr.

Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných situací do vzdělávacích programů (2003).

V tomto pokynu je popsán požadavek na zařazení problematiky ochrany člověka za mimořádných situací do výuky v rozsahu minimálně 6 vyučovacích hodin ročně. Jsou zde také popsány tematiky, na které má být kladen důraz, avšak v rozsahu přiměřeném věku. Také je v článku 5 zmíněno, že se zařazení ponechává na rozhodnutí ředitele příslušného školy. Tímto pokynem MŠMT se ruší pokyn z roku 1999.

Preventivně výchovná činnost:

Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení 2017.

Tato koncepce se zabývá analýzou současného stavu vzdělávání. Dále rozebírá koordinaci vzdělávacího procesu. Také popisuje systém vzdělávání odborníků. V neposlední řadě je probíráno finanční a materiální zabezpečení vzdělávání. A stanovuje úkoly pro optimalizaci systému vzdělávání. Obsahem příloh jsou popisy jednotlivých vzdělávacích modulů (A-J).

Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2019-2024.

Koncepce je rozdělena na dvě části. Část A a část B. Část A se zabývá rozborem východisek, čili analýzou současného stavu přípravy občanů k obraně státu. A také stanovuje cíle koncepce. Část B se zabývá popisem cílového stavu koncepce. Tento cílový stav je popisován v přítomném čase. Jsou zde rozebírány režimy přípravy (v míru princip dobrovolnosti, při vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je dobrovolnost nahrazena povinností). Také jsou popisovány způsoby přípravy v rezortu ministerstva obrany (akreditované vzdělávání na vojenských školách) a mimo něj (příprava pedagogických pracovníků, státních zaměstnanců a příprava studentů). Dále jsou popsány role krajských vojenských velitelství nebo financování těchto vzdělávacích programů.

MARTÍNEK, Bohumír, LINHART Petr. Ochrana obyvatelstva. MODUL E. Učební pomůcka pro vzdělávání v oblasti krizového řízení. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009.

Tato učební pomůcka je rozdělena do 16 kapitol. Jsou zde rozebírány historie ochrany obyvatelstva a legislativa. Dále také jednotlivé úkoly ochrany obyvatelstva. Kapitola č. 11 je věnována oblasti vzdělávání. Obsahuje potřebnou legislativu a popis koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení. Není zde ovšem zmíněna nejnovější koncepce z roku 2017. Kapitola č. 12 se věnuje preventivně výchovné činnosti. V rámci této kapitoly jsou vyjmenovány povinnosti jednotlivých subjektů ve vztahu k PVČ nebo také popis didaktických pomůcek na podporu výuky.

MINISTERSTVO VNITRA - GŘ HZS ČR. Metodická pomůcka pro rozvoj a realizaci preventivně výchovné činnosti. Praha, 2018.

Tato metodická pomůcka popisuje působnosti jednotlivých orgánů a institucí v oblasti výchovy a vzdělávání plynoucí z právních norem. Je zde porovnán a popsán přístup ke vzdělávání v sousedních zemích (Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko). Dále obsahuje vymezení cílových skupin a možné metody a formy vzdělávání.

MINISTERSTVO VNITRA - GŘ HZS ČR. Výchova dětí v oblasti požární ochrany: Příručka pro učitele základních a speciálních škol. Praha, 2003.

Tato příručka pro učitele základních a speciálních škol vznikla podle projektu „*Výchova dětí v oblasti požární ochrany*“. Dělí se na teoretickou a metodickou část. Teoretická část popisuje informace o požární ochraně a způsobu ochrany (hasicí přístroje, první pomoc apod.). Metodická část obsahuje příklady, jak provést výklad a zpětně ověřit znalosti dětí.

112: odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2001. ISSN 1213-7057.

Časopis 112 vychází jako měsíčník. V každém čísle je věnován dostatečný prostor preventivně výchovné činnosti spolu se zajímavými fakty ze světa IZS.

Rescue report: časopis pro záchranáře, hasiče a krizové managery. Brno: Ikaria, 1998-. ISSN 1212-0456.

Časopis s dvouměsíční periodicitou je určený především složkám IZS s orientací na výměnu zkušeností.

Chytré blondýnky radí [online]. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: http://krizport.firebrno.cz/navody/chytre-blondynky-radi

Projekt „*Chytré blondýnky radí*“ vznikl v rámci projektu „*Vaše cesty k bezpečí*“. Obsahem těchto stránek je celkem 67 témat, které jsou zpracovány do 17 kapitol. Jedná se o popis jak postupovat při jednotlivých druzích ohrožení. Také je zde možnost stáhnout přehledně zpracované letáčky ke každému tématu.

Preventivně výchovná činnost Hasičského záchranného sboru [online]. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/preventivne-vychovna-cinnost-hasicskeho-zachranneho-sboru.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d

Tato webová stránka představuje jakýsi rozcestník na další projekty se zaměřením na preventivně výchovnou činnost, které podporuje Hasičský záchranný sbor. Jsou zde odkazy na projekty „*Záchranný kruh*“, „*Vaše cesty k bezpečí*“ a kampaň „*Bezpečné cestování*“.

3 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST A KRIZOVÁ SITUACE

Mimořádné události, stejně jako z nich vycházející krizové situace, mají neblahý vliv na životní prostředí, ale také na lidskou společnost. Zde působí destruktivně na různé oblasti ať už v rámci fungování státu a lidského společenství, ale také na běžný osobní život. Na rozdíl od životního prostředí jsou lidmi utvářené systémy a režimy křehké a silně náchylné na jakékoliv hrozby vycházející z okolního prostředí.

3.1 Mimořádná událost

Mimořádné události nás provází běžným životem a potkáváme je každý den. Ve zprávách v tisku, článcích na internetu v těch „lepších" případech, nebo se s nimi setkáme „tváří v tvář". Může se jednat například o lesní požáry, které nás ohrožují zejména v letních měsících, přes povodně typicky v měsících, kdy odtává sníh na horách až po havárie v chemických provozech nebo různé úniky chemických látek do životního prostředí. Všechny tyto události se nazývají „mimořádné". Přesná definice je zakotvena v **zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému**, kde se mimořádnou událostí rozumí *„škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací."* [11]

Druhy mimořádných událostí

a) **Mimořádné události způsobené přírodními vlivy:**
   - povodně,
   - zemětřesení,
   - sesuvy půdy,
   - sopečné výbuchy,
   - orkány,
   - tornáda,
   - lesní požáry.

b) **Antropogenní mimořádné události:**
   - teroristický čin,
   - sabotáže,
   - žhářství.

c) **Havárie:**

- ropné havárie,
- havárie v chemických provozech nebo skladech. [11]

Vznik události a zásah jedné složky IZS je běžný a dochází k němu poměrně často. Avšak při zásahu dvou a více složek IZS se již hovoří o mimořádné události. K tomu, abychom mohli o této události hovořit jako o krizové situaci, je nutné, aby byl vyhlášen některý z krizových stavů. Pravděpodobnost přechodu mimořádné události v krizovou situaci je méně častá, ale důsledky jsou závažné. Vše lze graficky vidět na níže uvedeném obrázku.

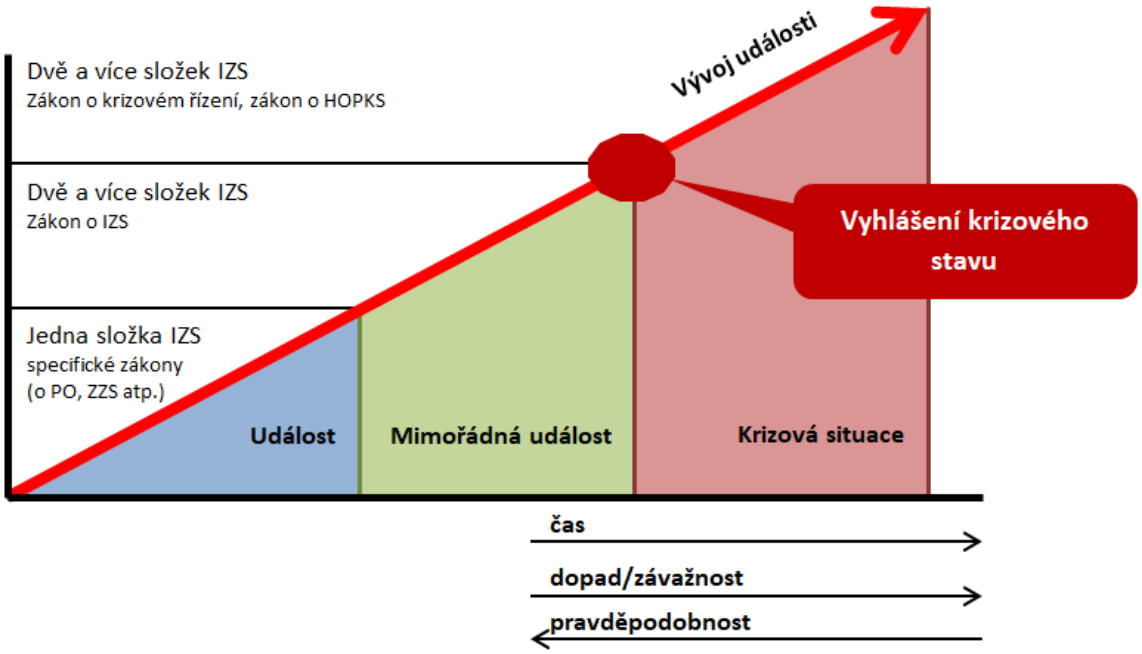

Obrázek 1 Vývoj události. [12]

3.2 Krizová situace

Jak již bylo uvedeno v definici pojmů, krizovou situací se rozumí mimořádná událost, dle definice uvedené v zákoně o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, kdy dochází k vyhlášení některého z krizových stavů. [11]

V následující tabulce jsou uvedeny informace o každém ze čtyř krizových stavů, jako je například to, kdo daný stav vyhlašuje, ale také na jaké území je možné jej vyhlásit a jaká je jeho doba trvání.

Tabulka 1 Krizové stavy. [13]

Krizový stav	**Vyhlašuje**	**Území**	**Doba trvání**
Stav nebezpečí	Hejtman kraje	Celý kraj nebo jeho část	Max. 30 dnů (déle pouze se souhlasem vlády)
Nouzový stav	Vláda ČR	Celý stát nebo určité území	Max. 30 dnů (déle pouze se souhlasem poslanecké sněmovny)
Stav ohrožení státu	Parlament ČR na návrh Vlády ČR	Celý stát	Bez omezení
Válečný stav	Parlament ČR	Celý stát	Bez omezení

Stav nebezpečí

Definován je v *§3 zákona č. 240/2000 Sb.*

Stav nebezpečí se vyhlašuje jako bezodkladné opatření v případě, že jsou ohroženy životy, zdraví, majetek a životní prostředí v případě, že intenzita ohrožení nedosahuje značného rozsahu a není možné ohrožení odvrátit běžnou činností správních úřadů, orgánů kraje a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury. [7]

Vyhlášení lze provést jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro území kraje nebo jeho část. V rozhodnutí o vyhlášení je nutné uvést krizová opatření a jejich rozsah. Vyhlášení může trvat po dobu maximálně 30 dnů, prodloužení lze provést pouze se souhlasem vlády. [7]

Pokud není možné účelně odvrátit vzniklé nebezpečí v rámci stavu nebezpečí, hejtman kraje neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu. [7]

Nouzový stav

Definice je uvedena v *článku 5 a 6 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb.*

Nouzový stav vyhlašuje Vláda v případě živelních pohrom, ekologických či průmyslových haváriích, nehod nebo jiného nebezpečí, které ohrožují životy, zdraví nebo majetek ve značném rozsahu. Nebo pokud ohrožují vnitřní pořádek a bezpečnost. [14]

Vyhlásit lze na dobu maximálně 30 dnů, prodloužení je možné pouze se souhlasem Poslanecké sněmovny. V případě nebezpečí z prodlení může nouzový stav vyhlásit předseda vlády. Toto rozhodnutí Vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. [14]

Stav ohrožení státu

Definice je uvedena v *článku 7 Ústavního zákon č. 110/1998 Sb.*

Stav ohrožení státu vyhlašuje Parlament na návrh Vlády, pro celé území státu nebo části, v případě bezprostředního ohrožení svrchovanosti státu, územní celistvosti nebo demokratických základů. [14]

Válečný stav

Definován je v *článku 43 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb.*

O vyhlášení válečného stavu rozhoduje Parlament v případě napadení České republiky nebo nutnosti plnit mezinárodní smlouvy a závazky o společné obraně proti napadení.

Stav ohrožení státu a válečný stav nejsou omezeny maximální dobou trvání a o zrušení rozhodne Parlament. [14]

3.3 Úkoly ochrany obyvatelstva

Mezi základní úkoly vykonávané ochranou obyvatelstva patří následující:

- varování a vyrozumění,
- ukrytí,
- evakuace,
- individuální ochrana.

Tyto úkoly jsou vykonávány pro zajištění bezpečí obyvatelstva a jejich majetku.

3.3.1 Varování a vyrozumění

Varování a vyrozumění je první důležitá fáze záchranných opatření ochrany obyvatelstva spočívající v předávání informací. Samotná problematika je zakotvena v zákonu *č. 239/2000 Sb.*

Varování

Varování je souhrnné označení organizačních, technických a provozních opatření, které slouží k rychlému předání informace o hrozící nebo probíhající události, která vyžaduje odezvu pověřených osob v rámci ochrany obyvatelstva. [15]

Varování je možné provádět ve formě mluveného slova či zvukového znamení, v optické formě nebo kombinací obou forem. Varování se provádí různými prostředky. Například koncovými prvky varování a vyrozumění, mobilními rozhlašovacími prostředky, osobním vyhlášením, rozhlasem, televizí a podobně.

Vyrozumění

Vyrozumění je souhrnné označení organizačních, technických a provozních opatření. Tato opatření slouží k zabezpečení předávání včasných informací o hrozících či již probíhajících událostech složkám IZS a všem zainteresovaným orgánům. Tyto orgány jsou především územní samospráva a státní správa, ale také právnické a fyzické podnikající osoby. [15]

Vyrozumění se provádí s využitím telefonického spojení, radiového spojení, pomocí sirén, elektronické pošty, popřípadě užitím spojky.

3.3.2 Ukrytí

Ukrytím se rozumí využívání vybudovaných úkrytů či jiných prostor, které jsou vhodně uzpůsobené k ukrývání a ochraně osob. Tyto úkryty by měly být odolné vůči světelnému a tepelnému záření, ale také proti účinkům zbraní hromadného ničení. Mezi tyto účinky patří zejména pronikavá radiace, působení chemických a biologických látek nebo tlakové účinky po výbuchu. [16]

Ukrytí obyvatelstva se zajišťuje při mimořádných událostech v improvizovaných úkrytech nebo stálých úkrytech.

Improvizované úkryty

Improvizovaný úkryt je předem vybraný prostor ve vhodné části bytu či jiného objektu, který bude upravován s využitím vlastních materiálů a finančních zdrojů při hrozbě nebo vzniku mimořádných událostí pro ochranu osob či zaměstnanců před účinky mimořádných událostí. [17]

Vhodné prostory se volí vzhledem ke konkrétním účinkům vznikajícím při průmyslových haváriích, haváriích v jaderných zařízeních či při výbuchu jaderných zbraní.

Stálé úkryty

Stálé úkryty jsou ochranné stavby, které se staví převážně jako dvou účelově využívané stavby (v době míru se užívají jako kino, podzemní garáž, sklad apod. a v případě vzniku mimořádné události slouží jako úkryty k ukrytí obyvatelstva). Stálé úkryty se nejvíce budovaly v letech 1950-1990 ve velkých městech nebo v místech, kde se předpokládalo možné napadení zbraněmi hromadného ničení. [17]

Mezi stálé úkryty řadíme i Ochranný systém metra (OSM) a Ochranný systém strahovského tunelu (OSST).

3.3.3 Evakuace

V případě nařízení evakuace osob z ohroženého území musíme dodržovat pokyny organizátorů evakuace (obecní úřad, případně zaměstnavatel). Pokud se v době vyhlášení evakuace nacházíme doma, dodržujeme zásady pro opuštění bytu, vezmeme si evakuační zavazadlo a přesuneme se na určené místo, odkud probíhá evakuace do bezpečí. Toto evakuační místo se oznámí z místního rozhlasu, nebo rozhlasových vozů. Užití vlastních vozidel se v případě evakuace moc nedoporučuje, neboť často dochází k zablokování ulic, silnic a tím i evakuačních tras. [11]

Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ nařízené evakuace v důsledku mimořádné události. Jako evakuační zavazadlo se často užívá cestovní taška, batoh nebo kufr (není úplně vhodné, neboť není uzpůsobeno k užití mimo zpevněných tras). Evakuační zavazadlo by mělo například obsahovat osobní dokumenty a doklady, pojistné smlouvy, pitnou vodu, trvanlivé potraviny, předměty denní potřeby, příbor a jídelní misku, toaletní a hygienické potřeby, léky, svítilnu, pláštěnku, přikrývku, kapesní nůž a další drobnosti.

Toto zavazadlo by nemělo být příliš velké nebo nemělo obsahovat nadmíru těžké věci, protože jej musíme přenášet. [13], [18]

Zásady pro opuštění bytu

V případě nařízené evakuace a nutnosti opustit byt, musíme dodržovat určité zásady, abychom eliminovali jakékoliv nebezpečí, které může vzniknout v naší nepřítomnosti. V prvé řadě je nutné uhasit všechny otevřené ohně (např. v krbu nebo kotli), dále vypneme elektrické spotřebiče (mimo ledniček a mrazniček). Je také nutné uzavřít přívod vody a plynu. V případě, že chováme zvířata a nemůžeme je vzít s sebou, musíme je v bytě zásobit vodou a krmením. Při samotném opouštění bytu se ujistíme, zda i sousedé vědí o nařízeném opuštění bytu. Dětem vložíme do kapsy cedulku se jménem a adresou, případně kontaktem na rodiče. Vezmeme si evakuační zavazadlo, uzamkneme byt a dostavíme se na předem určené místo shromažďování. [18], [19]

3.3.4 Individuální ochrana

Individuální ochrana bývá často doplňující opatření při evakuaci a ukrytí v období válečného stavu. K tomuto účelu se užívají prostředky individuální ochrany. Tvoří je zejména dětské ochranné vaky a ochranné masky. Tyto prostředky se užívají výhradně na ochranu před toxickými, radiačními a infekčními účinky bojových a chemických látek.

V hojné míře je však nutné užití tzv. **improvizované ochrany**. Základním principem je užití běžně dostupných oděvních součástí a materiálů, které se běžně vyskytují v domácnostech. Při použití tohoto druhu ochrany je třeba dbát několika zásad.

- Celý povrch těla musí být zakrytý, nesmí zůstat žádné nepokryté místo.
- Pro dosažení vyšších a lepších ochranných účinků je vhodné kombinovat různé druhy prostředků nebo použít několik vrstev oděvu. [20]

Prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a těla se používají v případě, že je potřeba improvizovat, kvůli nedostatku profesionálně vyrobených potřeb nebo nebezpečí z prodlení. Nejčastěji se užívají jako provizorní řešení pro:

- únik či překonání zamořených prostor,
- evakuaci obyvatelstva,
- ukrytí v budovách,
- přesunu do improvizovaných či stálých úkrytů. [17]

4 DÍLČÍ ZÁVĚR

Problematika výchovy v oblasti ochrany obyvatelstva se vyvíjela podle historických událostí, dobových a ideologických potřeb a aktuálních hrozeb. Největší pozornost byla věnována přípravě obyvatelstva na ochranu před vojenským napadením. Za tímto účelem byl ve školách zřízen předmět branná výchova. V rámci této výuky probíhala, jak již bylo uvedeno, příprava před vojenským napadením. Pro výcvik obyvatelstva byla organizována branná cvičení. Na těchto cvičeních se uskutečnila výuka například poskytnutí první pomoci, nácvik střelby, nasazování ochranných masek a dalších prostředků protichemické ochrany a podobně. Ve velké míře se obyvatelstvo připravovalo na ochranu před největší hrozbou tehdejší doby, tedy použití zbraní hromadného ničení. Za tímto účelem byla organizována výuka o nebezpečí radiace a o možnostech ochrany před ní, jakož i způsob evakuace do nejbližších krytů. Tato školení probíhala až do roku 1991, kdy byla zrušena zákonem. Na přelomu tisíciletí došlo k vytvoření programů Ochrana člověka za mimořádných událostí. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydalo pokyn k zavedení tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů. Trvalo následujících deset let, než nastal významný posun ve výuce této problematiky. Tento posun představovalo zařazení tematiky ochrany obyvatelstva do Rámcových vzdělávacích programů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ZDROJE OHROŽENÍ V MĚSTĚ BŘECLAVI

Z důvodu geografické polohy města Břeclav, ale také dopravní důležitosti města, vyskytují se zde hrozby spadající do různých oblastí. Ať už se jedná o hrozby plynoucí z přírodních vlivů a jejich působení, tak i hrozby plynoucí z lidské činnosti. Například dopravní havárie, neboť je město důležitým dopravním uzlem a tudíž je nutné jak z hlediska mezinárodní železniční dopravy, tak i dopravy silniční. Také částečně průmyslový charakter města, se kterým souvisí množství větších či menších průmyslových komplexů, přináší hrozby pro bezpečnost jak města samotného, tak i jeho obyvatel.

5.1 Přírodní hrozby

Přírodní hrozby vznikají působením přírodních vlivů. Město Břeclav se nachází na jihu Moravy. Z tohoto umístění vyplývají i přírodní podmínky. Typické pro léto jsou vysoké teploty a velké sucho s minimem srážek. Zima se vyznačuje nízkými teplotami, suchem a malým množstvím sněhu.

Přírodní hrozby pro město Břeclav:

- námrazy, ledovka,
- sucho a velká vedra,
- povodně, záplavy,
- vichřice,
- přívalové deště,
- epidemie, epizootie, epifytie.

5.1.1 Povodeň

Povodeň ohrožuje město Břeclav každoročně, neboť městem samotným protéká větší řeka, kterou je řeka Dyje. Často blížící se povodeň zachytí lužní lesy, které jsou přirozenou záplavovou oblastí. Avšak někdy je množství větší, než zvládnou tyto lesy pojmout. V tomto případě se řeka přeleje přes přirozené hráze a je nutné za pomoci Hasičského záchranného sboru vybudovat zábrany, aby se zamezilo dalšímu šíření vody. Samotnou kapitolou je hrozba zvláštní povodně, která může vzniknout v případě poruchy na vodním díle Nové Mlýny.

5.1.1.1 Přirozená povodeň

Městem protéká řeka Dyje s průměrným průtokem 44 $m^3 \cdot s^{-1}$. Celková délka toku činí 235,4 km.

V případě vzniku přirozené povodně se voda rozlévá do zátopového území v lužních lesích. Mnoho přírodovědců zastává tvrzení, že lužní lesy s navazujícími lužními loukami jsou jakési přírodní protipovodňové opatření. Spletitost pevně zakořeněných stromů, systém slepých a mrtvých ramen v kombinaci s přilehlými lužními loukami působí pozitivně na regulaci povodní. Avšak kvůli suchu, které je v posledních letech stále aktuálnějším tématem, ztrácí tyto lužní lesy svou schopnost pojmout vodu v případě povodně. Tomuto procesu nepomáhá ani fakt, že v minulosti byly snahy pozměnit koryto řeky. To zapříčinilo zaniknutí slepých ramen, které sloužily jako retenční nádrž. Podle údajů hasičského záchranného sboru bude přirozenou povodní ohroženo 7509 osob. [21], [22]

Vznikem povodně jsou ohrožena například:

- hasičská zbrojnice,
- fotbalové hřiště,
- restaurační zařízení,
- Střední průmyslová škola,
- Základní škola, Lidová škola umění,
- dům seniorů.

Nebezpečí povodně umocňuje fakt, že přes řeku Dyje vedou pouze 3 mosty, po kterých je možné jet osobním či nákladním automobilem. Nouzovým řešením je využití bývalého železničního mostu přestavěného na pěší lávku. Avšak tento most je starý více než 100 let. V případě nutnosti uzavřít některý z mostů, popřípadě všechny, bude veškerá doprava ve městě ochromena a nebude existovat způsob, jak se dostat z jednoho konce na druhý.

Obrázek 2 Mosty přes řeku Dyje. [23]

5.1.1.2 Zvláštní povodeň

V katastrálním území města se nenachází vodní nádrž. Avšak po proudu řeky Dyje je postaveno vodní dílo Nové Mlýny. Jedná se o sloučení tří vodních nádrží (Nové Mlýny – dolní, Nové mlýny – střední, Nové Mlýny – horní) zřízených na pomezí okresů Břeclav a Brno-Venkov. Vodní dílo má rozlohu 32,3 km^2 a celkový objem tvoří přibližně 130 milionů m^3. V případě havárie a vzniku mimořádné povodně hrozí nebezpečí zatopení zhruba 14000 osob. [21], [24]

5.2 Únik nebezpečných látek

Ve městě Břeclav působí větší množství firem, které při výrobě pracují s velkým množstvím nebezpečných chemických látek. Přičemž mnoho firmem sídlí v centru města a v případě vzniku havárie přímo ohrožují obyvatele v okolních domech.

Pro další popis jsou vybrány 3 největší společnosti, které nakládají s nebezpečnými látkami a sídlo mají v blízkosti obytných prostor (bytové, rodinné domy apod.). Tyto společnosti jsou:

- GUMOTEX a.s.
- FOSFA a.s.
- MORAVIAPRESS a.s.

Z hlediska míry rizikovosti se jako nejvíce rizikový jeví areál firmy GUMOTEX a.s., která tento areál sdílí s firmou MOLITAN a.s. Obě tyto firmy zpracovávají velké objemy nebezpečných chemických látek, jako například polyetylen, toluen či toluendiisokyanát. V případě úniku zejména poslední jmenované látky hrozí nebezpečí zaměstnancům firem GUMOTEX a.s., MOLITAN a.s. a také obyvatelům přilehlých rodinných a bytových domů. Podle dostupných údajů hasičského záchranného sboru hrozí toto nebezpečí přibližně 800 lidem. Také se zde nachází uzavřený radioaktivní zářič určený k defektoskopii. Areál firmy se nachází v těsné blízkosti obytných budov (bytové domy, rodinné domy). [21]

Obrázek 3 Areál firmy GUMOTEX a.s. [25]

Druhou velkou firmou z hlediska míry rizikovosti se jeví FOSFA a.s. Tato společnost, zabývající se zpracováním nebezpečných chemických látek, které také skladuje ve velkém množství a manipuluje s nimi. Tyto látky jsou vysoce toxické jak pro člověka, tak i pro životní prostředí. Jmenovitě se jedná především o sirník arzenu. Také se zde nachází bílý fosfor, který je na vzduchu samozápalný a jehož zplodiny vzniklé hořením jsou dráždivé až toxické. Pokud by došlo k požáru uskladněných chemických látek, zplodinami hoření by podle údajů hasičského záchranného sboru bylo ohroženo přibližně 730 osob. V blízkosti tohoto areálu se nachází větší množství zahrádkářských kolonií a rodinných domů, ale také i hypermarket. [21]

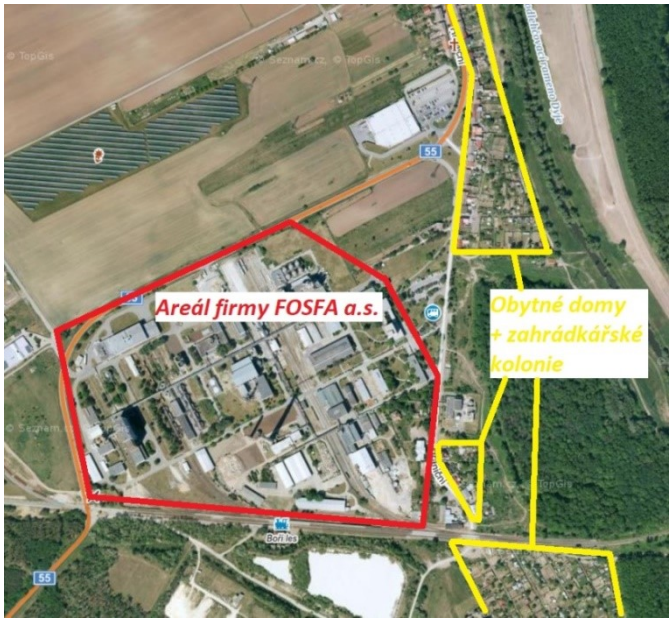

Obrázek 4 Areál firmy FOSFA a.s. [26]

Třetí velkou společností z pohledu míry rizikovosti je firma MORAVIAPRESS a.s. Vzhledem k faktu, že se jedná o tiskárnu, nachází se v tomto objektu velké množství papíru, ale také tiskařských barev. V případě, že by došlo k vypuknutí požáru, mohou být zplodiny vzniklé hořením toxické. Podle informací hasičského záchranného sboru by případným požárem a následnými zplodinami bylo ohroženo přibližně 230 osob, které zahrnují jak zaměstnance tohoto podniku, tak i obyvatelstvo v nejpřilehlejších domech. [21]

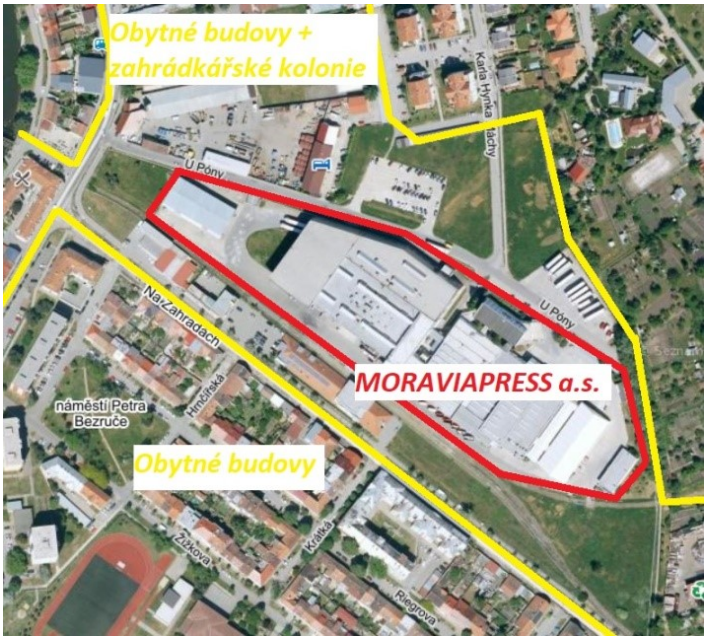

Obrázek 5 Areál firmy MORAVIAPRESS a.s. [27]

Mezi další firmy nakládající s nebezpečnými látkami patří:

- ČD Cargo a.s. (oleje, pohonné hmoty, technické plyny),
- Madoil (oleje, ropné produkty),
- E.ON, s.r.o. (transformátorový olej),
- TEREZA Břeclav-Zimní stadion (amoniak),
- NET4GAS, s.r.o. (metan),
- MND, a.s. (ropné produkty, zemní plyn). [21]

Ve městě se také nachází 11 čerpacích stanic, 8 veřejných a tři neveřejné.

5.3 Havárie

Havárií se rozumí nehoda způsobená lidskou činností. Níže jsou vybrány druhy havárií, které ve městě Břeclav hrozí nejvíce.

5.3.1 Dopravní havárie

Přes město vede páteřní silnice I/55 ve směru Hodonín - Rakousko. Také se na silnici I/55 nachází sjezd/nájezd na dálnici D2 směr Brno/Bratislava. Z této komunikace je možné odbočit na silnici I/40, která směřuje do Valtic a Mikulova (obě města jsou hraniční s Rakouskem). Velké množství obyvatel není zaměstnáno přímo ve městě, tudíž do zaměstnání dojíždí. Také městem vede tranzitní doprava. V letních měsících se na silnice vydávají cyklisté, kteří zvyšují frekventovanost. Vzhledem k faktu, že komunikace není projektovaná na takové množství vozidel, stává se zde velké množství dopravních nehod. Kvůli zásobování čerpacích stanic a továren, městem projíždí množství cisteren převážejících pohonné hmoty a nebezpečné látky. Při vzniku dopravní havárie s únikem těchto látek budou ohroženi účastníci provozu i kolemjdoucí.

5.3.2 Železniční havárie

Město Břeclav je železniční uzel. Projíždí zde nákladní vlaky směřující do Rakouska, na Slovensko, ale i vlaky jedoucí z těchto zemí do České republiky. Také zde projíždí mezistátní vlaky. V případě havárie nákladního vlaku může dojít k úniku převážených nebezpečných látek a ohrožení životů a životního prostředí.

5.3.3 Letecká havárie

Na území města se nachází sportovní letiště LKBA provozované Aeroklubem Břeclav. Toto letiště je základnou pro malá sportovní letadla, kluzáky i vrtulníky. Za slunných dnů nad městem létá větší množství letadel. Také se zde pravidelně koná Mistrovství Evropy v akrobacii, na kterém jsou vystavené historické letouny. V případě havárie některého letadla může dojít k ohrožení obyvatel a vzniku požáru vlivem unikajícího paliva.

5.4 Kriminalita, škodlivá lidská činnost

Ve městě žije rozsáhlá komunita etnické menšiny. Často dochází k menším či větším sporům, nezřídka za účasti policie. Město přistoupilo ke zřízení pozice „Asistent prevence kriminality“. Jedná se o členy této etnické menšiny, kteří operují v těchto oblastech, neboť se jim dostává většího respektu a pochopení. Tito asistenti se starají o snižování napětí a urovnávání sporů mezi zmíněnými skupinami. Nutno podotknout, že v minulosti zde probíhal extremistický pochod za účasti asi 2000 osob jako reakce na smyšlený útok.

Mezi další škodlivé lidské činnosti patří zejména:

- zakládání černých skládek,
- zanášení koryt vodních toků,
- působení chemických prostředků v zemědělství.

Problém černých skládek nacházejících se zpravidla v lesích v okolí města je nejvíce zřetelný. Někteří obyvatelé z důvodu ušetření určité finanční částky nelegálně vyváží odpad do lesů. Jedná se o komunální odpad, ale také o stavební suť a různé nebezpečné odpady jako elektronika či obaly od barev a ředidel. Tyto černé skládky představují velké nebezpečí pro životní prostředí, ale také pro rodiny s dětmi, které chodí do těchto lesů na procházky.

6 MOŽÉ ZPŮSOBY PŘÍPRAVY JEDNOTLIVÝCH SKUPIN OBYVATELSTVA

Každá skupina obyvatelstva vyžaduje specifický přístup. Proto je nutné přistupovat ke každé skupině zvlášť a navrhovat možnosti vzdělávání individuálně. Avšak žádná forma vzdělávání není dokonalá, je proto nutné tyto formy vzdělávání vhodně kombinovat.

6.1 Základní a střední školy

Vzdělávání či příprava dětí je poměrně důležitá. Většinou si zapamatují, co se naučily a poté využívají po celou dobu života. Proto by bylo vhodné připravovat děti na vznik mimořádné události již od nízkého věku.

V rámci přípravy dětí nízkého věku, je nejvhodnější začínat tuto výchovu formou her na různých sportovních dnech či podobných událostech. V tomto věku je nutné, aby tyto hry děti bavily a tudíž měly motivaci soutěžit. Přesně podle principů Komenského, čili *„škola hrou“*, neboť dítě si spíše zapamatuje to, co si samo zkusí než to, co mu někdo ukáže. Další možností jak děti připravovat, je formou besed s hasiči a podobně.

Mezi další vhodné varianty je možné zařadit vytvoření pracovních sešitů, ve kterých by se děti zábavnou formou učily o způsobech a možnostech ochrany a sebeochrany.

Na základních a středních školách momentálně probíhá program Ochrana člověka za mimořádných událostí. Tento program je v rámci preventivně výchovné činnosti zaveden do výuky. Slouží především k osvojení způsobů ochrany a sebeochrany. Také přispívá k osvojení principů poskytování pomoci v rizikových situacích a tím pádem k minimalizaci důsledků mimořádných událostí.

Formy a metody vzdělávání

Nejlepší vhodnou formou pro vzdělávání dětí v této oblasti, je beseda či rozhovor s odborníky, doplněná o praktické ukázky. Beseda by představovala možnost pro děti pokládat dotazy, které je samotné zajímají. To by zapříčinilo, že by si připadaly vtaženy do diskuze a dalo by jím pocit, že jsou součástí celého procesu. Také praktická ukázka, která by byla do určité formy interaktivní, tudíž by si mohly některé věci přímo samy osahat a tím si udělat lepší představu nejenom o daných prostředcích a možnostech, ale také o způsobech zacházení a nakládání s nimi.

6.2 Produktivní obyvatelstvo

Vzdělávání občanů z kategorie produktivní obyvatelstvo je poměrně obtížné. Většinou se jedná o občany s trvalým zaměstnáním a rodinou. Také u této skupiny panuje velké časové vytížení, kdy nemá moc možností zajímat se o jiné věci, než které jej baví a zajímají.

6.2.1 Předávání poznatků od potomků

Předávání znalostí od potomků, jak už název napovídá, závisí na potomcích. Tedy když se ve škole nebo v zájmovém kroužku proberou možnosti sebeochrany v případě vzniku mimořádné události, dítě má potřebu tyto nově nabyté vědomosti šířit dále rodičům. Pokud povídání s dítětem na tuto problematiku rodiče zaujme, může si potom další důležité informace dohledat.

6.2.2 Školení v zaměstnání

Další možností vzdělávání pracujícího obyvatelstva je pořádání školení v zaměstnání. Tento způsob je zejména vhodný pro zaměstnance, kteří do zaměstnání dochází a nepracují z domova. Přednáška by probíhala v určité místnosti přímo na pracovišti, kam by byl přizván odborník vzdělaný v dané problematice.

Nevýhoda tohoto způsobu je v neochotě vedoucích pracovníků a majitelů firem, protože čas strávený na přednášce (a tudíž pracovně neproduktivní „ztrátový“) musí zaměstnancům uhradit.

6.2.3 Vzdělávací spoty v rádiu a televizi

Jistou úlohu ve vzdělávání širší veřejnosti by mohly převzít hromadné sdělovací kanály (televize, rádio). V tomto případě by Hasičský záchranný sbor ve spolupráci s televizní společností vytvořil krátký spot, kde by bylo vysvětleno co dělat při vzniku jednotlivých druhů mimořádných událostí, jakým způsobem se chránit apod.

Podle plánovaného vysílacího času by bylo zaměření spotu upraveno na věkové kategorie. V ranních a dopoledních hodinách by byl spot zaměřen spíše na dětské publikum a v odpoledních až večerních hodinách by zaměření odpovídal spíše dospělé populaci.

Podobný formát by měl i spot určený pro rádiové vysílání. Nahrávání by mohlo probíhat stejně jako televizní klip, avšak by bylo potřeba upravit slovní popis.

Časová dotace na jednotlivé spoty by byla upravena po konzultaci s odpovědnými osobami médií, dostačující doba na jeden klip by byla v rozmezí 20-30 vteřin.

Šíření těchto spotů by se mohlo provádět pomocí veřejnoprávních sdělovacích kanálů (Česká televize, Český rozhlas).

Formy a metody vzdělávání

Vzhledem k výše popsanému se jako nejúčinnější možnost vzdělávání jeví využití médií (televize, rádio, popřípadě internet). Je to proto, že poskytuje nejlepší možnost, jak dosáhnout cílového obecenstva a tím mu pasivní formou předat potřebné informace. Neboť by se informace vrývaly a ukládaly do paměti občana tím, že by dané televizní spoty viděl několikrát během večera v televizi. Tím by se bez většího vynaloženého úsilí dostaly tyto informace do povědomí této cílové skupiny. Také spoty a nahrávky vysílané v rádiu mají velký smysl a potenciál. Velké množství pracujících během pracovní doby poslouchá rádio. Tím by opět došlo k pasivnímu přenosu informace, která by se člověku vryla do paměti. Šíření pomocí těchto krátkých spotů bude mít lepší dosah mezi populaci, než by tomu bylo v rámci přednášky. Neboť na přednášku by si tito lidé museli vyhradit chvíli ze svého již tak omezeného volného času. To by vedlo k odporu z účasti na této přednášce a celý proces by byl kontraproduktivním, protože by si tito lidé z přednášky neodnesli téměř nic.

6.3 Příprava seniorů

Příprava seniorů může být obtížnější v porovnání s předešlými skupinami obyvatel. Starší lidé už bývají méně mobilní, tudíž je potřeba případné přednášky upravit podle konkrétních omezení. Velkou překážkou v získávání informací je měnící se prostředí. Spousta materiálů a informací se přesouvá na internet, avšak práci s internetem spousta seniorů nezvládá.

Formy a metody vzdělávání

Vzhledem k pokročilému věku a menším schopnostem ovládat moderní technologie (počítač a internet) je pro tuto věkovou kategorii nejlepší forma besed a přednášek. Senioři si zde doplní pro ně potřebnou úroveň sociální interakce a dozví se nové informace. Většina seniorů prošla kurzy branné výchovy během svého mládí. Tudíž si mohou oživit informace a zkušenosti nabyté během svého života, případně je doplnit o nové, aktuálnější

informace. Rovněž v rámci diskuze realizované na konci besedy mohou přednést své výhrady a připomínky k tématice s ohledem na své zkušenosti.

7 PŘÍPRAVA NA VZNIK MU A KS U VYBRANÉHO SUBJEKTU NEBO INSTITUCE

Přednáška by byla pořádána jako ověření možnosti a způsobu vzdělávání širší veřejnosti. Přednáška může být efektivní a přínosná, ale ne pro všechny věkové skupiny stejně. Proto je nutné obsah přednášky upravit jak věku předpokládaných posluchačů, tak i předpokládaným vědomostem o této problematice. Přednáška by probíhala v režimu jakéhosi experimentu. Byla by tedy sledována a poté vyhodnocena. Také by byli posluchači požádáni o vyplněná krátkého dotazníku před začátkem přednášky a poté po skončení přednášky. Na základě těchto dotazníků bude možné určit efektivitu přednášky, zda splnila požadovaný cíl, popřípadě co zlepšit nebo doplnit pro další přednášky.

Před konáním přednášky je nutná její dostatečná propagace, tedy zveřejnění letáků a informací o přednášce na různých exponovaných místech, prostřednictvím sociálních sítí nebo zveřejněním na stránkách města. Po domluvě s majiteli bude možné zveřejnit letáky ve výlohách prodejen.

Přednáška by probíhala ve velkém sále Městské knihovny Břeclav, který se běžně užívá na konání vzdělávacích přednášek pro veřejnost.

Samotná přednáška bude z důvodu lepší organizace a pro potřeby přípravy rozdělena do celkem čtyř celků neboli fází. Každá z těchto zmiňovaných fází bude zaměřena na konkrétní téma.

První fáze této přednášky se bude zaměřovat na osvětlení historických souvislostí týkajících se samotné ochrany obyvatelstva a branné výchovy. Primární zaměření první fáze bude vytvoření historického kontextu vzniku ochrany obyvatelstva a přípravy na vznik mimořádné události.

Druhá fáze bude pojednávat přímo o teoretických východiscích samotných mimořádných událostí tak, aby došlo k vytvoření teoretického základu u posluchačů. Čili bude rozebrána definice mimořádné události a dělení mimořádných událostí. Také bude řečeno, jaké mimořádné události hrozí každý den při každodenním životě, ať už požár bytového domu nebo hromadná autonehoda. A také na co je vhodné dávat si pozor. Dále bude na příkladech vyvráceno tvrzení širší veřejnosti, že v běžném životě nic nehrozí.

Třetí fáze přednášky bude pojednávat o možnostech ochrany, sebeochrany a improvizované ochrany. Tato problematika bude probrána nejdříve teoreticky a za

pomoci obrázků budou popsány způsoby improvizované ochrany v případě různých druhů mimořádné události. Také budou popsány způsoby ukrytí v případě úniku nebezpečných chemických látek a podobně. Po probrání teorie, z důvodu aktivního zapojení účastníků přednášku, budou požádáni dobrovolníci o předvedení nově získaných znalostí v praxi. To znamená, že by se jednalo o předvedení způsobů improvizované ochrany za použití běžně dostupných materiálů v každé domácnosti. Těmi jsou pláštěnky, igelitové sáčky, lepicí pásky a podobně.

Ve čtvrté a současně poslední fázi, bude doporučena literatura a vzdělávací internetové stránky k dalšímu samostudiu a prohlubování znalostí této problematiky. Doporučovaná literatura bude rozdělena podle jednotlivých fází přednášky a určena k prohloubení znalostí té dané problematiky. Zejména budou doporučeny tyto tituly:

- ***ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. 1. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-866-4012-4.***
- ***HYLÁK, Čestmír a Ján PIVOVARNÍK. Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016. ISBN 978-80-87544-18-1.***

Nakonec bude doporučena webová stránka Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje, konkrétně na stránky projektu ***Chytré blondýnky radí***. Na stránkách tohoto projektu jsou přehledně a stručně popsány způsoby jak se chránit, co dělat v případě povodní, evakuace a podobně. Také je zde možnost stáhnout letáčky, kdy je každý letáček věnován jednomu tématu a je přehledně zpracován.

Po posledním bodu budou posluchači požádáni o vyplnění druhého dotazníku. Také bude dán prostor diskuzi, případně na dotazy a objasnění nejasností z průběhu přednášky. Předpokládaná délka přednášky bude zhruba 60 – 75 minut. V případě delšího času přednášky bude obtížnější udržet pozornost posluchačů.

ZÁVĚR

Protože je lidská společnost náchylná k jakýmkoliv škodlivým vlivům, ať už působících zevnitř nebo zvenčí systému, je nutné se neustále připravovat. Tyto snahy na přípravu a zdokonalování ochrany a odolnosti jsou staré stejně jako lidstvo samo. Už při vzniku prvních, primitivních lidských společenství bylo nutné a důležité pro budoucí vývoj a růst zajistit bezpečí a teprve potom se mohl řešit blahobyt a prosperita.

V každé oblasti je důležitá prevence. Prevence je velmi důležitá také v oblasti ochrany přípravy obyvatelstva na mimořádné události. Avšak každá skupina obyvatel má svá vlastní specifika a zkušenosti, které je nutné zohledňovat při plánování a také při samotné přípravě. To, co platí pro děti, méně často platí pro dospělé obyvatelstvo. Proto je nutné vhodně vybírat a také kombinovat jednotlivé metody, aby byl způsob přípravy co nejefektivnější. Nejvhodnější způsob v dnešní době představuje šíření informací prostřednictvím médií a internetu.

Také je potřeba stále zdokonalovat připravenost obyvatelstva. Neméně důležitá je také oblast informovanosti. Když bude občan připravený a informovaný, bude více připravený a bude reagovat pohotověji, než nepřipravený občan.

Díky zpracování přehledu nebezpečí, které ve městě Břeclav hrozí, můžeme se lépe připravit, ale také předvídat, jaké situace mohou nastat. Rovněž vědomí o slabých místech umožňuje tato místa učinit odolnější právě díky znalosti nedostatků.

Výstupem této práce je navržení přednášky, která povede k lepší připravenosti obyvatelstva všech věkových kategorií. Neboť civilní obyvatelstvo představuje nejvíce zranitelnou složku tvořící stát. A protože se říká, že řetěz je jenom tak silný, jak jeho nejslabší článek, je nutné se zaměřit primárně na toto civilní obyvatelstvo. Zpracovaný popis přednášky může představovat určitý potenciál pro její další realizaci, ale také pro zdokonalování dalších, v budoucnu realizovaných přednášek.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] REITMAYER, Ladislav. K otázce vzniku, vývoje a stavu školní branné výchovy: Studie. *Pedagogika*. 1982, 1982(1/1982), 35-58. ISSN 0031/3815.

[2] KAVAN, Štěpán. Education for statehood as a fundamental element of civil defence education in Czechoslovakia in the years between 1918 and 1939. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*. 2017, 2016(2(2), 98-103. Dostupné také z: https://doi.org/10.18844/gjhss.v2i2.421

[3] ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. *Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky*. In: . Československá republika, 1948, ročník 1948, 150/1948. Dostupné také z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html

[4] ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra RŮŽIČKOVÁ. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. 1. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-169-9.

[5] KAVAN, Štěpán, Lucia KOVÁČOVÁ a Jozefína DROTÁROVÁ. Military Defence Training as an Element of Civil Defence Education in Former Czechoslovakia. *Security Dimensions*. 2019, 30(30), 98-113. DOI: 10.5604/01.3001.0013.7788. ISSN 2353-7000. Dostupné také z: https://securitydimensions.publisherspanel.com/gicid/01.3001.0013.7788

[6] ČESKO. *Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*. In: . Česká republika, 2000, ročník 2000, 239/2000. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239

[7] ČESKO. *Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů*. In: . Česká republika, 2000, ročník 2000, 240/2000. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240

[8] ČESKO. *Zákon č. 133/1985 Sb.: Zákon České národní rady o požární ochraně*. In: . Československá republika, 1985, ročník 1985, 133/1985. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133

[9] RICHTER, Rostislav. *Slovník pojmů krizového řízení*. 1. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2018. ISBN 978-808-7544-914.

[10] Preventivně - výchovná činnost. *Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska* [online]. c2020 [cit. 2020-05-23]. Dostupné z: https://www.dh.cz/index.php/usek-ochrany-obyvatelstva/preventivne-vychovna-cinnost

[11] KOPECKÝ, TILCEROVÁ, ŠIMAN, KOUCKÁ a VOPIČKA. *Ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí*. Olomouc, 2011. Studijní materiály OOMU. Univerzita Palackého v Olomouci.

[12] ČERMÍN, Aleš. *Bezpečnostní systém ČR Zákonné normy pro podporu řešení MU a KS: Školení starostů obcí 2015* [online]. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: https://slideplayer.cz/slide/11165909/

[13] *Nepropadejte panice: Průvodce občana krizovou situací a mimořádnou událostí*. Brno, 2014.

[14] ČESKO. *Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů*. In: . Československá republika, 1998, ročník 1998, 110/1998. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110

[15] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany*. Praha, 2016. Dostupné také z: http://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovnik-offline-verze.aspx

[16] HORÁK, Rudolf a Jan KYSELÁK. *Terminologický slovník vybraných pojmů z oblasti evakuace*. 1. Brno: Univerzita obrany, 2006. ISBN 80-723-1162-X.

[17] HYLÁK, Čestmír a Ján PIVOVARNÍK. *Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR*. 1. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského zachranného sboru ČR, 2016. ISBN 978-80-87544-18-1.

[18] *Bezpečí občanů Zlínského kraje*. Zlín, 2004.

[19] *Hejtmanství pro bezpečí občanů*. Zlín, 2008.

[20] Personal Protective Equipment. *United States Department of Health & Human Services* [online]. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: https://chemm.nlm.nih.gov/ppe.htm

[21] PŘEHLED MOŽNÝCH ZDROJŮ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ NA ÚZEMÍ ORP BŘECLAV. *Krizport* [online]. Brno, c2018 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: http://krizport.firebrno.cz/ohrozeni/prehled-moznych-zdroju-mimoradnych-udalosti-na-uzemi-orp-3

[22] BALAJ, Kamil. Ranšpurk a Cahnov-Soutok. *Treking.cz* [online]. Ostrava, 2008 [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: https://www.treking.cz/regiony/luzni-lesy-v-okoli-breclavi.htm

[23] Město Břeclav. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: https://mapy.cz/zakladni?x=16.8732392&y=48.7608529&z=14&l=0

[24] Vodní díla: Povodí Moravy. *Povodí Moravy* [online]. 2018 [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: http://www.pmo.cz/cz/o-podniku/vodni-dila/

[25] Areál podniku GUMOTEX a.s. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: https://mapy.cz/zakladni?x=16.8982293&y=48.7511697&z=17&l=0&base=ophoto&source=muni&id=5870

[26] Areál podniku FOSFA a.s. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: https://mapy.cz/zakladni?x=16.8708171&y=48.7413927&z=16&l=0&base=ophoto&source=muni&id=5870

[27] Areál podniku MORAVIAPRESS a.s. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: https://mapy.cz/zakladni?x=16.8915559&y=48.7604639&z=17&l=0&base=ophoto&source=muni&id=5870

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CO	Civilní obrana / Civilní ochrana.
ČSR	Československá republika.
ČSSR	Československá socialistická republika.
HZS	Hasičský záchranný sbor.
IPCHO	Improvizovaná protichemická ochrana.
IZS	Integrovaný záchranný systém.
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
PVČ	Preventivně výchovná činnost.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Vývoj události. 23
Obrázek 2 Mosty přes řeku Dyje. 33
Obrázek 3 Areál firmy GUMOTEX a.s. 34
Obrázek 4 Areál firmy FOSFA a.s. 35
Obrázek 5 Areál firmy MORAVIAPRESS a.s. 35

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Krizové stavy. 24